

6 FOKUS

WYDARZENIA

- 12 **Szahidzi nad Wołgą.** Krwawe igrzyska przedolimpijskie
- 16 **Afryka wrze.** Mordy i rabunki w imię religii
- 22 **Wendeta w Pjongjangu.** Kim zabił wuja

PROFILE

- 24 **O nich się mówi:** Rahul Gandhi, Janet Napolitano, Nigella Lawson

LUDZIE

- 28 **Michael Schumacher.** Triumf na torze, upadek na stoku
- 32 **Raymond Burke.** Kardynał ubrany jak spod igły kłuje w oczy papieża
- 34 **Lorde.** Wyśpiewała sobie światową sławę w wieku 17 lat
- 36 **Mario Balotelli.** Piłkarz z pierwszej ligi szaleńców
- 39 **Jennifer Lawrence.** Aktorski triumf pozytywnego myślenia

REPORTAŻ

- 42 **Rybacy z Gazy.** Najdłuższa wojna morską Izraela
- 46 **Mario, jesteś Victorią.** Argentyńska junta zabrała jej rodziców i tożsamość

OBYCZAJE

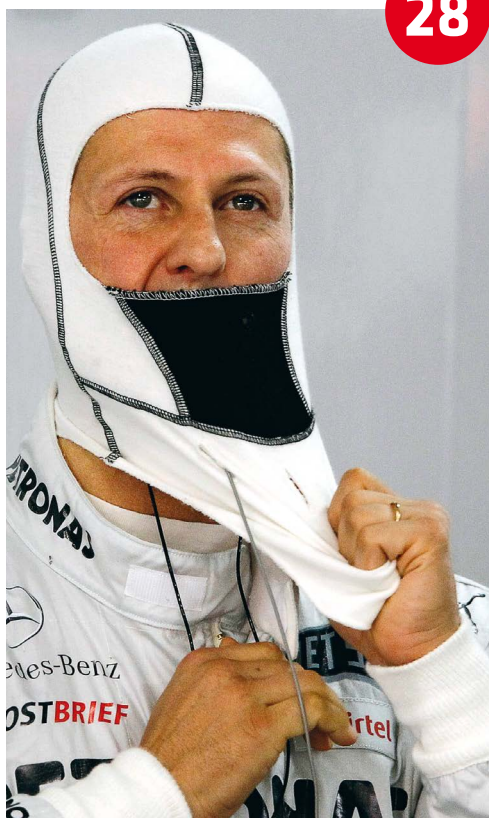
- 50 **Gender w prezencie.** Bezpłciowe sklepy z zabawkami
- 54 **Zabawy z bronią.** Amerykanki się zbroją
- 58 **Ta praca hańbi.** Posada, z której każdy by się zwolnił
- 61 **Człowiek słoń.** Był dziwadłem za życia i jest nim po śmierci

► **Dlaczego Wołgograd?** Islamiści rekrutują Rosjan

► **Bangi – miasto strachu** Brat donosi na brata

► **Ostatni zakręt Schumiego** Meta miała być inna...

► **Lorde Kto ją wymyślił?** I na jak długo?

42

▶ **Ani wędek,
ani ryb** Palestyna
odcięta od morza

▶ **Mario Balotelli**
Niestają
fragment gry

36

39

▶ **Jennifer
Lawrence**
Katniss
z łukiem
i bez łuku

▶ **John
le Carré**
„Dyplomaci
piszą kiepski
thriller”

64

ROZMOWA

64 **John le Carré.** „Dobra robota, panie Snowden!”

KOMPAS

68 **Chcieliście światła...** ...no to je macie. Norwescy górale ściągnęli Słońce na Ziemię

HISTORIA

72 **Czy Feliks był żelazny?**
Odszedł Dzierżyński, Łubianka ma się dobrze

76 **50 razy „eureka”.**
Wynalazki, które zrobiły z nas ludzi

80 MIKROFORUM

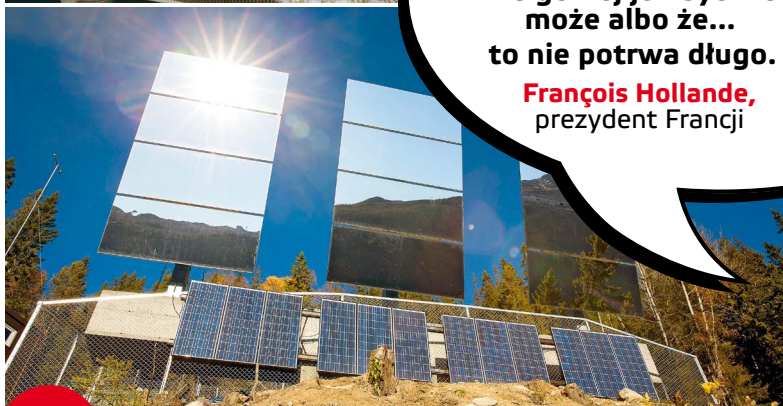
POWIEDZIELI

82 **Zabójcze puenty:** François Hollande, Judith Butler, Richard Dawkins i inni

Gdy wszystko idzie dobrze, warto pamiętać, że to nie potrwa długo. A gdy wszystko idzie źle, należy pomyśleć, że gorzej już być nie może albo że... to nie potrwa długo.

François Hollande,
prezydent Francji

68

▶ **Lustreczko, powiedz przecie...**
Czym zabłysnąć w mrocznych czasach

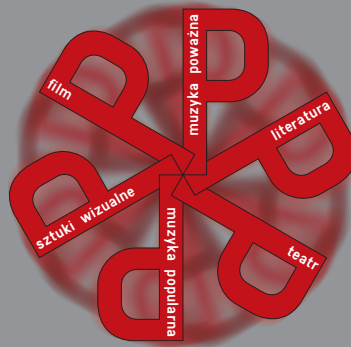
82

PASZPORTY POLITYKI

NAGRODY DLA NAJWYBITNIEJSZYCH TWÓRCÓW POLSKIEJ KULTURY ZA 2013 r.

Zapraszamy
do oglądania Gali
wręczenia nagród

14 stycznia (wtorek)
w Telewizyjnej Dwójce
godz. 22.50

Apollon Musagète
Quartett

Izabela
Tarasewicz

Karol
Kozłowski

Olaf
Brzeski

Katarzyna
Budnik-Gałazka

Aneta
Grzeszykowska

Łukasz
Orbitowski

Agata
Kulesza

Małgorzata
Rejmer

Dawid
Ogrodnik

Ziemowit
Szczerek

Tomasz
Wasilewski

Dawid
Podsiadło

Agata
Siuwiak

Kuba
Ziołek

Michał
Borczech

Marcin
Masecki

Jolanta Janiczak
i Wiktor Rubin

Sponsorzy Paszportów POLITYKI 2013

MECENASI POLSKIEJ KULTURY

 Bank Pekao

 PGNiG

 PGE
Polska Grupa Energetyczna

Patron medialny

 TVP 2

MALI

Operacja Serwal

STYCZEŃ Na początku roku sytuacja w ogarniętym wojną Mali całkowicie wymknęła się spod kontroli władz, a islamscy rebelianci po opanowaniu północy kraju szykowali się do szturmu na stolicę, Bamako. 11 stycznia Dioncounda Traoré, tymczasowy prezydent Mali, poprosił o pomoc Francję. Myśliwce natychmiast uderzyły z powietrza na siły islamistów, kilka dni później Francuzi weszli do akcji na lądzie, wypierając rebeliantów z większości zajętych miast i terytoriów.

▲ SYRIA

Wojna domowa

LUTY Blisko trzy tygodnie trwał szturm rebeliantów na pozycje syryjskiej armii rządowej w stolicy kraju, Damaszku. Pod koniec lutego siły Asada odbiły trzy dzielnice z rąk rebeliantów, a obie strony oskarżały się o dokonanie okrucieństw na niespotykaną dotąd skalę – także wśród ludności cywilnej. Walki trwały także na ulicach i wokół Aleppo, co doprowadziło do niemal całkowitego wyludnienia tego niegdyś prawie dwumilionowego miasta. W wyniku ostrzału raketowego z obu stron zginęło kilkaset osób, w tym wiele dzieci.

WATYKAN

Papież ubogich

MARZEC Tego jeszcze w nowożytnych dziejach Kościoła nie było. Urzędujący papież Benedykt XVI abdykował, a w marcu konklawe na nowego biskupa Rzymu wybrało Argentyńczyka Jorge Maria Bergoglię, który przyjął imię Franciszka. Początkowo krytykowany za niejasne powiązania z argentyńską juntą, szybko zdobył sympatię wiernych i mediów, głosząc pochwałę skromności, umiarkowania i ubóstwa. Dla wiernych ma zawsze uśmiech, budząc jednocześnie popłoch praelatów i bezwzględnie usuwając ze stanowiska każdego hierarchę oskarżanego o nadmierne zamilowanie do luksusu czy ostentacyjną konsumpcję.

BANGLADESZ

Pod gruzami fabryki

KWIECIEŃ To była największa pod względem liczby ofiar śmiertelnych katastrofa budowlana w dziejach nowożytnych. Pod gruzami zawalonej fabryki odzieży zginęło 1127 osób, a ponad 2500 odniosło rany. Bezpośrednią przyczyną było naruszenie wszelkich zasad bezpieczeństwa (budynek zaprojektowany na pięć pięter miał ich osiem, nikt nie przewidywał tam pracy ciężkich maszyn i generatorów), ale tragedia nasuwa pytania o odpowiedzialność zachodnich koncernów zlecających szycie odzieży w Bangladeszu za stawki, które uniemożliwiają stworzenie tam bezpiecznych warunków pracy.

AFGANISTAN

Prezent dla każdego

KWIECIEŃ W Afganistanie wojna rządzi się swoimi brutalnymi prawami. Nikt nie zna dnia ani godziny, nic dziwnego, że broń staje się tu pożądanym upominkiem. Także wśród dzieci, choć akurat tym urwisom z Dżalalabadu na razie wystarczy plastikowe atrapy. A kogo oszczędzi wojna, ten nie ucieknie przed falą korupcji, nawet na najwyższych szczeblach. W kwietniu amerykańska prasa doniosła o walizkach gotówki, jakie prezydent Hamid Karzaj – który zresztą potwierdził te rewelacje – dostawał od CIA. „Kupione” posłuszeństwo okazało się iluzoryczne, a pieniądze zasiliły kasy miejscowych watażków.

USA

Krwawy bieg

KWIECIEŃ 15 kwietnia w pobliżu mety dorocznego maratonu w Bostonie wybuchły dwie bomby, które zabiły trzy osoby i raniły blisko 300. FBI szybko trafiło na trop sprawców – emigrantów z Czeczenii, braci Tamerlana i Dżochara Carnajewów. Podczas obławy policja najpierw ujęła ciężko rannego Tamerlana (zmarł w szpitalu), zaś kilkanaście godzin później – ukrywającego się Dżochara.

TURCJA

Plac niezgody

MAJ Zaczął się niewinnie – od protestu kilkudziesięciu ekologów przeciwko wycince drzew w parku Gezi w Stambule pod budowę centrum handlowego. Policja brutalnie rozpędziła młodych ludzi, ale to dopiero oznaczało początek kłopotów. Tego samego dnia wieczorem protestujących było już kilkuset, ich również brutalnie rozpędzono. W ciągu kilku dni Stambuł i inne tureckie miasta ogarnęła fala wielotysięcznych protestów przeciw rządowi premiera Erdoğan, a to, co na początku było obroną kilku drzew, zamieniło się w wielki, w dużej mierze udany, protest na rzecz obrony świeckiej republiki przed rządami islamistów.

USA

Kogo słucha Obama?

MAJ Między innymi swych europejskich sojuszników, choć ci o tym nie wiedzą. Takie rewelacje o gigantycznej operacji podsłuchowej Stanów Zjednoczonych ujawnił światu Edward Snowden, młody informatyk pracujący dla NSA. Ścigany przez wszystkie amerykańskie służby, otrzymał azyl w Rosji, stając się symbolem walki o prawa obywatelskie.

▲ EGIPT

Pucz pod piramidami

CZERWIEC W Egipcie w obronie świeckiej republiki (oraz swych zagrożonych interesów) stanęli wojskowi, którzy na początku czerwca odsunęli od władzy prezydenta Mohameda Mursiego z Bractwa Muzułmańskiego. Zamach stanu doprowadził do gwałtownych zamieszek w Kairze i innych miastach, ale okazało się, że ulica na ogół stanęła po stronie armii, deklarując poparcie dla generałów, nie zaś dla obalonego prezydenta.

WIELKA BRYTANIA

Prawnuk monarchii

LIPIEC Royal baby is born – ogłosił w lipcu królewski herold, a za nim powtórzyły wszystkie brytyjskie i światowe media. Mały George, syn powszechnie lubianych Kate i Williama, stał się od razu ulubieńcem rodaków, a na szale związanym z królewskimi narodzinami gospodarka zarobiła setki tysięcy funtów.

SYRIA

Gaz na ulicach

SIERPIEŃ W sierpniu na peryferiach Damaszku dokonano gazowego ataku na ludność cywilną. Rebelianci natychmiast oskarżyli reżim Asada, podobnie jak międzynarodowa opinia publiczna. Po pewnym czasie okazało się, że nie ma pewności, kto dokonał ataku, za to syryjski prezydent zgodził się na likwidację swych arsenałów chemicznych.

NDIE

Dość gwałtów!

WRZESIEŃ W Indiach gwałt jest codziennością. Jednak gdy rozpoczął się proces gwałtocieli i morderców 23-letniej studentki, a do opinii publicznej dotarły przerażające szczegóły, kraj się przebudził i powiedział: dość! Przez ulice hinduskich miast przeszły setki tysięcy protestujących, w tym małych dziewczynek. Społeczne przyzwolenie na przemoc seksualną skończyło się z dnia na dzień.

NIEMCY

Angela Wielka

WRZESIEŃ Mimo kryzysu i ciężkich czasów Niemcy ufają swojej „Mutti” i po raz kolejny wybrali ją na kanclerza, dając chadekom zwycięstwo we wrześniowych wyborach. Ponieważ jednak dotychczasowy koalicjant – FPD – nie wszedł do Bundestagu, Angela Merkel musiała przez trzy miesiące negocjować wielką koalicję z głównym rywalem – socjaldemokratami.

KENIA

Czarna krew

WRZESIEŃ To był taki spokojny, weekendowy dzień. W centrum handlowym West Gate w Nairobi ludzie robili zakupy, trwały konkursy dla dzieci. Islamiści z grupy Asz-Szabab weszli nagle, strzelali bez ostrzeżenia. Gdy opanowali budynek, puszczali wolno tylko tych, którzy potrafili wygłosić islamskie wyznanie wiary. Innych, w tym dzieci, zabijali. Siłom kenijskim udało się odbić budynek dopiero po trzech dniach, zginęło 71 osób, 175 zostało rannych.

WŁOCHY

Śmierć na łodzi

PAŹDZIERNIK Od czasu obalenia libijskiego dyktatora Muammara Kadhafiego nikt już nie powstrzymuje wylądowanych imigrantami łodzi wyruszających z afrykańskiego wybrzeża w kierunku włoskiej wyspy Lampedusa. Przeladowane łodzie często nie docierają do celu, ale ten październikowy rejs był szczególnie tragiczny. Na statku, który zatonął u wybrzeży Lampedusy, zginęło około 300 ludzi.

USA

Rząd nieczynny

PAŹDZIERNIK Mniej więcej tej treści tabliczki pojawiły się w październiku na większości instytucji publicznych, w tym muzeów i parków narodowych, w Stanach Zjednoczonych. A to dlatego, że republikanie i demokraci w Kongresie nie dogadali się w kwestii budżetu, a administracja Obamy po prostu nie miała z czego płacić pracownikom budżetówki. 16 października Kongres zgodził się na przekroczenie dopuszczalnego progu zadłużenia publicznego do lutego 2014 r. Sytuacja w państwie wróciła do normy.

FILIPINY

Czas apokalipsy

LISTOPAD Tajfun, który w listopadzie uderzył w Filipiny, zmiotł z powierzchni ziemi kilka dużych miast, zaś miliony ludzi pozostawił bez dachu nad głową. Najgorsze jednak przyszło kilka dni później – ci, którzy przeżyli atak żywiołu, konali z głodu i pragnienia na odciętych od świata wyspach.

▲ UKRAINA

Majdan chce do Europy

GRUDZIEŃ Na Ukrainie trwa kolejna rewolucja. Gdy prezydent Janukowycz postanowił nie podpisywać umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską, Ukraińcy postanowili pozbyć się prezydenta. Protest na kijowskim Majdanie Niezależności (placu Niepodległości) zgromadził setki tysięcy ludzi, którzy obudzili się z apatii i powiedzieli jasno: chcemy Unii, nie chcemy Janukowycza.

Żywe torpedy dzihadu

Zamachów w Wołgogradzie dokonali samobójcy powiązani z radykalnym podziemiem islamskim na Kaukazie Północnym. Kim są ci nowi szahidzi, którzy grożą, że wysadzą w powietrze igrzyska w Soczi?

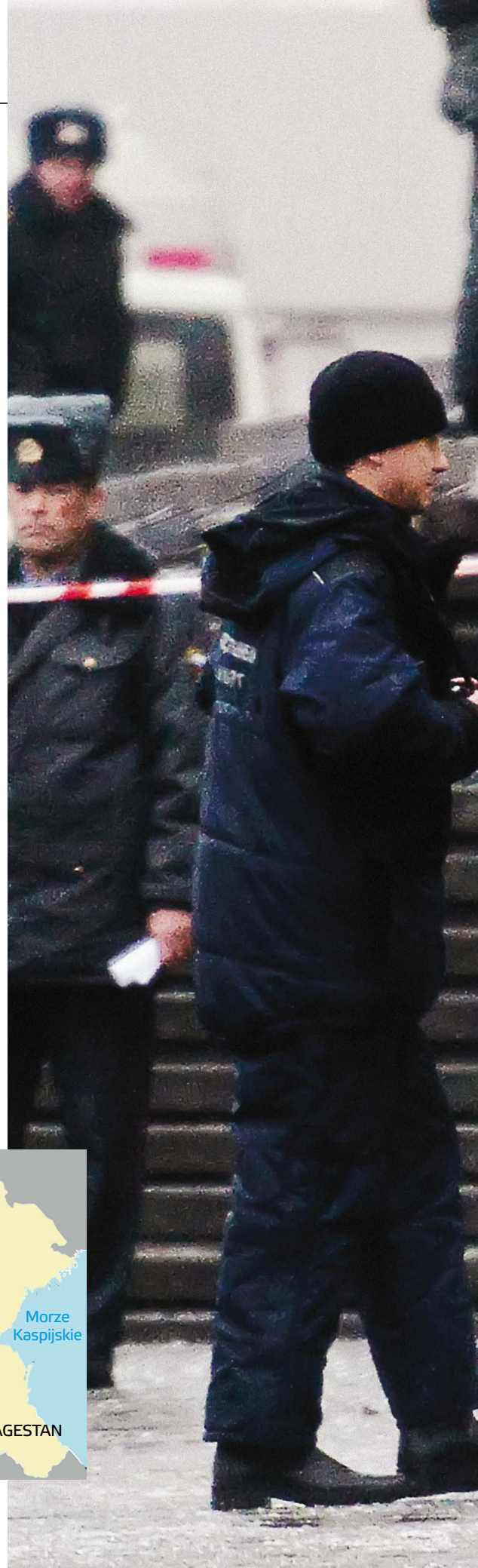
The New Times

Wybuchy, które pod koniec roku wstrząsnęły Rosją i trafiły na czołówki gazet na całym świecie, nie były wcale pierwsze. W słoneczny dzień 21 października wyleciał w powietrze autobus w Wołgogradzie. Zginęło sześć osób i terrorystka, która zdetonowała ładunki wybuchowe przytroczone do ciała. 31-letnia Naida Asijałowa zmierzała rejsowym autokarem ze stolicy Dagestanu, Machaczkały, do Moskwy. Pasażerowie zapamiętali, że miała zabandażowaną rękę. W Wołgogradzie nieoczekiwanie przesiadła się do autobusu miejskiego numer 29. Gdy tylko pojazd ruszył, zdetonowała bombę. Według ustaleń śledztwa Asijałową przygotował do zamachu jej konkubent, 21-letni Rosjanin spod Moskwy, Dmitrij Sokołow.

Naida miała dyplom pedagoga. Jak to się stało, że młoda nauczycielka stała się fanatyczną islamistką? – Prowadziła u nas kółka zainteresowań, była aktywna, miała dobre pomysły, zawsze się wyróżniała – wspomina dyrektor szkoły w górskiej miejscowości Gunib, gdzie urodziła się Asijałowa. Gdy szkołę zamknięto, przeniosiła się do Moskwy. Tam znalazła dobrze płatną pracę w tureckiej firmie.

Wyszła za męża za kolegę z pracy, Turka, ale ich małżeństwo wkrótce się rozpadło – mąż wrócił do Turcji, Naidę zostawił w Moskwie. Przeżywająca zawód miłośny Asijałowa szukała nowych możliwości ułożenia sobie życia. Przez internet poznała Sokołowa.

Sokołow, jeszcze nim poznał Naidę, przeszedł na islam i stał się żarliwym fanatykiem. Przyjął imię Abdul Dżabar. Rzucił studia na Uniwersytecie Leśnictwa, zerwał kontakty z rodziną. Dwa lata temu przyjechał na Kaukaz i przystąpił do dagestańskich radykałów, którzy głoszą ideę oderwania regionu od Federacji Rosyjskiej i utworzenia islamskiego państwa wyznaniowego, nazywanego przez nich Imarat Kaukaz.

▲ **DWORZEC
W WOŁGOGRADZIE.**
Zamachowiec okazał
się etnicznym Rosjani-
nem nawróconym na
islam.